

Aanpassingen Code van Goede Praktijk versie 4.0: toelichting

Algemeen

De *Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren* (CGP) werd een eerste keer vastgesteld op 11 december 2015. Een jaar later, op 16 december 2016, volgde een eerste wijziging op basis van de opgedane praktijkervaring (versie 2.0). De nadruk lag daarbij op de luiken vooronderzoek zonder ingreep in de bodem en het luik rapportering. Op 20 juli 2018 volgde versie 3.0. Die spitste zich toe op de uitbreiding van de toepassingsmogelijkheden voor een archeologienota met beperkte samenstelling, de reductie van de omvang van het archeologierapport en het bijstellen van bepalingen over aardkundig onderzoek. Nu ligt, een half jaar later, weer een actualisatie voor. **Versie 4.0 van de Code van Goede Praktijk is het gevolg van wijzigingen aan het Onroerenderfgoeddecreet en -besluit.** Een aantal procedures met betrekking tot het archeologisch traject en de erkenning van archeologen veranderde daarin, wat een doorvertaling moet krijgen in de CGP. Het betreft in hoofdzaak:

- Wijziging van de **terminologie m.b.t. archeologienota's en nota's**: de indiening en bekrachtiging worden een melding en aktename;
- Wijziging van de **terminologie m.b.t. vooronderzoek met ingreep in de bodem**: de melding wordt een toelating;
- **Differentiatie van de aanduiding als erkende archeoloog** in een type 1 en type 2: de opleidings- en ervaringsvereisten en de bevoegdheden van de erkende archeoloog variëren naargelang het type erkenning, wat tevens een effect heeft op andere actoren in de CGP (veldwerkleider);
- Opname van de **definitie** van "ingreep in de bodem" in de regelgeving;
- Exclusieve indiening van toelatingsaanvragen en rapportering via het **online archeologieportaal**.

Daarnaast gebeurden ook een aantal **tekstuele correcties** (taalkundig) en enkele "mutatis-mutandis" aanpassingen. Dat zijn wijzigingen die al in de vorige versie(s) van de CGP gebeurden, maar nog geen doorvertaling kregen naar gelijkaardige passages op andere plaatsen in de CGP. De aanpassingen die versie 4.0 doorvoert zijn bijna uitsluitend vormelijk van aard en wijzigen de inhoudelijke methodes en technieken die de erkende archeoloog in zijn dagelijkse praktijk moet toepassen nauwelijks.

Versie 4.0 van de Code van Goede Praktijk treedt **in werking op 1 april 2019**, samen met de gewijzigde regels over het archeologietraject en de aanduiding als erkende archeoloog.

Hieronder volgt een **overzicht van de aanpassingen** per hoofdstuk van de Code van Goede Praktijk. Niet vermelde hoofdstukken wijzigen niet.

Hoofdstuk 3: begrippen

- Definities **archeologieportaal** (12°), **initiatiefnemer** (75°) en **toelating** (137°): aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek;
- Definitie **assistent-archeoloog** (29°): doorvertaling differentiatie erkenning archeologen. Een assistent-archeoloog moet voldoen aan de diploma- en opleidingsvereisten van een erkend archeoloog type 2;
- Definitie **bodemingreep** (37°): overname van de toegevoegde definitie uit het Onroerenderfgoeddecreet;

- Definitie **erkende archeoloog** (61°): toevoeging van de erkende archeoloog type 1 en type 2 aan de hand van de omschrijving daarvan in het Onroerendergoedbesluit;
- Definities **erkende metaaldetectorist** (62°) en **erkend onroerendergoeddepot** (63°): schrapping van de verwijzing naar opgeheven artikels uit het Onroerendergoeddecreet;
- Definities **kwadrantenmethode** (voorheen 82°) en **pedogenetisch profiel** (voorheen 113°): schrapping van deze termen gezien die sinds versie 3.0 niet meer voorkomen in het vervolg van de CGP;
- Definitie **melding** (voorheen 91°): schrapping van de term gezien de melding van een vooronderzoek met ingreep in de bodem in het Onroerendergoeddecreet vervangen wordt door een toelating;
- Definitie **Onroerendergoedbesluit** (105°): toevoeging van ontbrekende definitie;
- Definitie **projectcode** (120°): aanpassing van de definitie aan het gegeven dat deze code toegekend wordt op het niveau van individuele onderzoeksmethodes en niet op het niveau van het gehele onderzoek;
- Definitie **veldwerkleider** (141°): aanpassing van de generieke **ervaringsvereiste**. Voordien moest de veldwerkleider voldoen aan de diploma- en opleidingsvereisten van een erkende archeoloog en beschikken over 1 jaar veldervaring (zonder tijdsspanne waarbinnen), geïnspireerd op de erkende archeoloog. Door de invoering van de erkende archeoloog type 2, die niet moet beschikken over veldervaring, zou dat betekenen dat een erkend archeoloog type 2 moest beschikken over een veldwerkleider die voldoet aan hogere ervaringsvereisten dan de erkende archeoloog zelf. Dat is niet de bedoeling. Daarom is de generieke ervaringsvereiste van de rol “veldwerkleider” gebracht op “ervaring met de onderzoeksmethode die hij uitvoert”, wat al opgenomen was bij de individuele onderzoeksmethodes. Het gaat hier om bureauonderzoek, veldkartering, landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek, archeologisch booronderzoek (verkennend en waarderend), proefsleuvenonderzoek, proefputtenonderzoek, en opgraving. Het beschikken over generieke ervaring met de onderzoeksmethode onderscheidt een veldwerkleider van een assistent-archeoloog. Bijkomende ervaringsvereisten zijn verplaatst naar een deel van de onderzoeksmethoden waarop ze van toepassing moeten blijven. Voor vooronderzoek met ingreep in de bodem en opgravingen, die enkel onder de autoriteit van een erkende archeoloog type 1 kunnen gebeuren, moet de veldwerkleider daarom bijkomend beschikken over 1 jaar veldervaring in vooronderzoek met ingreep in de bodem of opgravingen. Op deze manier blijft de situatie dezelfde als vroeger voor archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem, net zoals de vereisten aan de erkende archeoloog daar dezelfde blijven. Voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem worden de vereisten ten aanzien van de veldwerkleider in overeenstemming gebracht met de vereisten aan de erkende archeoloog type 2.

Hoofdstuk 4: rolbeschrijving van de actoren

- **Erkende archeoloog**: aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek en invoering differentiatie erkende archeologen. De rolbeschrijving verduidelijkt dat het type erkenning bepaalt **welke onderzoeksmethodes** de erkende archeoloog kan uitvoeren en geeft aan dat een **erkende archeoloog type 2 indien nodig het vooronderzoek overdraagt aan een erkende archeoloog type 1**. Dat kan het geval zijn wanneer de erkende archeoloog type 2 concludeert dat na het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem ook vooronderzoek met ingreep in de bodem moet plaatsvinden. Gebeurt dat laatste in uitgesteld traject, dan maakt hij zelf de archeologienota op basis van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op en meldt deze voor aktename. Het uitgestelde vooronderzoek gebeurt dan door een erkende

archeoloog type 1 na het aanvragen van de omgevingsvergunning. Gebeurt het vooronderzoek volledig in voorafgaand traject, dan kan de erkende archeoloog type 2 de archeologienota niet opmaken (want vooronderzoek met ingreep in de bodem maakt er deel van uit en dat valt buiten zijn bevoegdheid) en neemt een erkende archeoloog type 1 het vooronderzoek over vanaf de toelating voor vooronderzoek met ingreep in de bodem tot en met de melding en aktename van de daaruit volgende archeologienota.

Hoofdstuk 5: procesverloop en onderzoeksstrategie vooronderzoek

- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek en invoering differentiatie erkende archeologen;
- Duiding bevoegdheid erkende archeologen type 1 en type 2;
- Aanpassing aan de mogelijkheid dat een initiatiefnemer een gemelde archeologienota nog voor de aktename toevoegt aan zijn vergunningsaanvraag.

Hoofdstuk 6 en 14: technische vereisten aan de onderzoeksdocumenten

- Technische vereisten aan de dagrapporten (hoofdstuk 6.10 en 14.10): schrapping van de bepaling dat de veldwerkleider de dagrapporten bijhoudt gezien dit geen technische vereiste is en deze bepaling verder in de CGP terugkomt bij de relevante onderzoeksmethodes. Bij bepaalde onderzoeksmethodes is deze bepaling bovendien niet correct.

Hoofdstuk 7: archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek en invoering differentiatie erkende archeologen;
- Correctie bij landschappelijk booronderzoek (hoofdstuk 7.3.2) dat niet de veldwerkleider maar de (assistent-) aardkundige de dagrapporten bijhoudt, gezien de inzet van een veldwerkleider bij deze methode niet vereist is bij het veldwerk.

Hoofdstuk 8: archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek en invoering differentiatie erkende archeologen;
- Aanpassing aan exclusieve digitale indiening van de toelatingsaanvraag via het archeologieportaal (hoofdstuk 8.2);
- Aanpassing **ervaringsvereisten veldwerkleider** aan de gewijzigde definitie en generieke vereisten aan de veldwerkleider. De vereiste "minimaal 1 jaar veldervaring bij vooronderzoek met ingreep in de bodem of opgravingen" is verplaatst van de definitie naar de vereisten bij de verschillende onderzoeksmethodes in hoofdstuk 8 (zie ook duiding bij hoofdstuk 3, 141° "veldwerkleider");
- Concordantie van de bepalingen over het **zeven bij proefputten i.f.v. prehistorische artefactensites** (hoofdstuk 8.7) aan de gelijkaardige bepalingen zoals die in versie 2.0 en 3.0 van de CGP opgenomen zijn bij archeologisch booronderzoek (hoofdstuk 8.4 en 8.5) en opgravingen van dit type sites (hoofdstuk 18). Zonder deze concordantie moest bij proefputtenonderzoek i.f.v. prehistorische artefactensites een andere maaswijdte gebruikt worden dan bij booronderzoek of opgravingen bij dit type sites. ;
- Duiding bij proefputten i.f.v. prehistorische artefactensites die zich op grote diepte bevinden waardoor een **aangepaste methodiek** nodig is (hoofdstuk 8.7, laatste alinea). Deze aangepaste methodiek bestaat eruit de afdekkende lagen te verwijderen voorafgaand aan het aanleggen van de proefputten. In deze gevallen dient logischerwijs eerst een eventuele site in deze afdekkende pakketten volledig onderzocht te zijn, zowel het vooronderzoek als de eventuele opgraving ervan, vooraleer de pakketten te

verwijderen. Dit leidt tot een gefaseerd vooronderzoek en daarmee een gecombineerd programma van maatregelen.

Hoofdstuk 11: assessment bij vooronderzoek

- Duiding bij actor erkende archeoloog dat dit bij assessment in het kader van vooronderzoek met ingreep in de bodem een erkende archeoloog type 1 betreft;
- Specificering van de **actor veldwerkleider**. Deze moet enerzijds beschikken over ervaring met de onderzoeksmethodes waarbinnen het assessment kadert (assessment bij bureauonderzoek betekent ervaring met bureauonderzoek, assessment bij proefsleuven betekent ervaring met proefsleuven, enz.). Anderzijds moet de veldwerkleider bij assessment in het kader van vooronderzoek met ingreep in de bodem beschikken over minimaal 1 jaar veldervaring bij vooronderzoek met ingreep in de bodem of opgravingen. Bij assessment in het kader van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem is deze bijkomende ervaring niet noodzakelijk. Deze vereiste is verplaatst vanuit de definitie van veldwerkleider (zie ook duiding bij hoofdstuk 3, 141° “veldwerkleider”).

Hoofdstuk 12: rapportering vooronderzoek

- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek en invoering differentiatie erkende archeologen;
- Aanpassing aan exclusieve digitale indiening van de rapportering via het archeologieportaal;
- Correctie van niet-openvolgende nummeringen in enkele opsommingen;
- Duiding bij **actor erkende archeoloog** dat dit bij rapportering over vooronderzoek met ingreep in de bodem een erkende archeoloog type 1 moet zijn. Bij vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kan dit zowel een erkende archeoloog type 1 als een erkende archeoloog type 2 zijn;
- Specificering van de **actor veldwerkleider**. Deze moet enerzijds beschikken over ervaring met de onderzoeksmethodes waarover de rapportering handelt (rapportering over bureauonderzoek betekent ervaring met bureauonderzoek, rapportering over proefsleuven betekent ervaring met proefsleuven, enz.). Anderzijds moet de veldwerkleider bij rapportering over vooronderzoek met ingreep in de bodem beschikken over minimaal 1 jaar veldervaring bij vooronderzoek met ingreep in de bodem of opgravingen. Bij rapportering over vooronderzoek zonder ingreep in de bodem is deze bijkomende ervaring niet noodzakelijk. Deze vereiste is verplaatst vanuit de definitie van veldwerkleider (zie ook duiding bij hoofdstuk 3, 141° “veldwerkleider”);
- **Concordantie van de vereisten aan het assessmentrapport bij verkennend archeologisch booronderzoek** (12.5.7.2, 1° en 3°) **en waarderend archeologisch booronderzoek** (hoofdstuk 12.5.8.2, 1° en 3°) aan de terreinbepalingen hierover (hoofdstuk 8.4, technische bepalingen, 6° en 8.5, technische bepalingen, 6°) en de aangepaste rapportering over landschappelijk booronderzoek uit CGP versie 3.0 (hoofdstuk 12.5.4). Het aanmaken van een plan met natuurwetenschappelijke staalnames was al verplicht bij de bepalingen over het terreinwerk en wordt nu hernomen bij de rapportering. Bij rapportering over landschappelijk bodemonderzoek is sinds CGP versie 3.0 een plan vereist van aardkundige staalnames. Dit plan wordt nu ook gevoegd bij archeologisch booronderzoek, in de gevallen waarin aardkundige onderzoekshandelingen verricht zijn in aanvulling op het landschappelijk bodemonderzoek. De formulering van het overzichtsplan van de variatie in aardkundige opbouw is in deze situaties ook in overeenstemming gebracht met de gewijzigde formulering daarover bij landschappelijk bodemonderzoek uit CGP versie 3.0;

- Toevoeging van verwijzingen en tekstuele verheldering bij het programma van maatregelen (hoofdstuk 12.6);
- Aanpassing indieningstermijn archeologierapport van twee maanden naar zestig dagen, in uitvoering van wijziging in het Onroerenderfgoeddecreet.

Hoofdstuk 13: procesverloop bij archeologische opgravingen

- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek en invoering differentiatie erkende archeologen.

Hoofdstuk 15: opgraving generiek

- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek en invoering differentiatie erkende archeologen;
- Aanpassing aan exclusieve digitale melding van aanvang via het archeologieportaal;
- Tekstuele correcties;
- **Schrapping van detailbepalingen** over de aanleg van meetsystemen (hoofdstuk 15.2) ter concordantie met de gelijkaardige aanpassing van hoofdstuk 8 in CGP versie 3.0;
- Toevoeging van **extra bepaling over lineaire sporen** (hoofdstuk 15.8, 2°) die een **gedeeltelijke opgraving mogelijk maakt**. De CGP bevat een bepaling die stelt dat bij een opgraving alle sporen integraal opgegraven moeten worden. In praktijk blijken er lineaire sporen te zijn met een volume van tientallen kubieke meter, bijvoorbeeld walgrachten. Het opgraven van een voldoende aantal secties daarvan kan in bepaalde gevallen volstaan om alle mogelijke kenniswinst te boeken. Het verder opgraven van het spoor leidt dan tot grondverzet zonder bijkomende kenniswinst. Voor die uitzonderlijke situaties wordt nu een uitzonderingsgrond ingeschreven met de criteria waaraan zij moeten voldoen. Logischerwijze geldt deze uitzondering enkel voor de specifieke gevallen die daaraan voldoen en vormt ze geen grond om alle vormen van sporen of spoorcombinaties slechts gedeeltelijk op te graven.

Hoofdstuk 16, 17, 18 en 19: specifieke types opgravingen

- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek;
- Specificering van de **actor veldwerkleider**. Deze moet bijkomend beschikken over minimaal 1 jaar veldervaring bij vooronderzoek met ingreep in de bodem of opgravingen. Deze vereiste is verplaatst vanuit de definitie van veldwerkleider (zie ook duiding bij hoofdstuk 3, 141° “veldwerkleider”).

Hoofdstuk 21: aardkundig onderzoek bij opgravingen

- Tekstuele correcties van foutieve verwijzingen naar vooronderzoek in plaats van opgraving;
- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek.

Hoofdstuk 22: assessment bij opgravingen

- Specificering van de **actor erkende archeoloog**: dit moet een erkende archeoloog type 1 zijn;
- Specificering van de **actor veldwerkleider**. Deze moet bijkomend beschikken over minimaal 1 jaar veldervaring bij vooronderzoek met ingreep in de bodem of opgravingen. Deze vereiste is verplaatst vanuit de definitie van veldwerkleider (zie ook duiding bij hoofdstuk 3, 141° “veldwerkleider”). Daarnaast moet hij voldoen aan de eventuele competentievereisten die opgenomen zijn in het programma van maatregelen uit de archeologienota of nota waarvan akte is genomen;
- Tekstuele correcties.

Hoofdstuk 23: rapportering opgraving

- Specificering van de **actor erkende archeoloog**: dit moet een erkende archeoloog type 1 zijn;
- Specificering van de **actor veldwerkleider**. Deze moet bijkomend beschikken over minimaal 1 jaar veldervaring bij vooronderzoek met ingreep in de bodem of opgravingen. Deze vereiste is verplaatst vanuit de definitie van veldwerkleider (zie ook duiding bij hoofdstuk 3, 141° “veldwerkleider”). Daarnaast moet hij voldoen aan de eventuele competentievereisten die opgenomen zijn in het programma van maatregelen uit de archeologienota of nota waarvan akte is genomen;
- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek en invoering differentiatie erkende archeologen;
- Aanpassing aan exclusieve digitale indiening van de rapportering via het archeologieportaal;
- Correctie van niet-openvolgende nummeringen in enkele opsommingen;
- Toevoeging van verwijzingen en tekstuele verheldering;
- Aanpassing indieningstermijn archeologierapport van twee maanden naar zestig dagen, in uitvoering van wijziging in het Onroerenderfgoeddecreet.

Deel 4: conservatie

- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek.

Deel 5: metaaldetectie

- Aanpassing terminologie aan aktename archeologienota en toelating vooronderzoek.

Kanttekening bij hoofdstukken 9 en 20 (natuurwetenschappelijk onderzoek): in de hoofdstukken over natuurwetenschappelijk onderzoek zijn de vereisten ten aanzien van de veldwerkleider niet bijkomend gespecificeerd omdat natuurwetenschappelijk onderzoek nooit op zichzelf staat als zelfstandige onderzoeksfase. Het maakt steeds integraal deel uit van het veldwerk, het assessment, of de rapportering, en bij die drie zijn de vereisten aan de veldwerkleider wel gespecificeerd. Het is evident dat de veldwerkleider aan die vereisten moet voldoen en dus overbodig en onnodig complex om ze in al hun diversiteit te hernemen bij de hoofdstukken over natuurwetenschappelijk onderzoek.